

מסורת הש"ס

(א) לקמן מט: (ב) ומפני פת. (ג) וכן מוס' לקמן מט: ד"ה משום: (ד) כמובן נר. (ה) ונרעין כג. (ו) ז"ל ונדרה ואסרה. (ז) ש"ל. (ח) ופי' כמות ענה של אמר. ערוך ערך גלפוקרא. (ט) ז"ל ככל דלא משערי. (י) (לעיל לר:). (יא) ע"כ הוא מוס' גליון. (יב) ערך הספד. (יג) גליון.

גליון הש"ס

גמ' דקא מרחיה קמי דיהומי. עין צ"ב ד' נב ע"כ מר"ה דטרחה:

הגרות הב"ח

(א) גמ' וליפול באורדאי: (ב) תוס' ד"ה ל' על וכו' לדרבנן ולא מידר כ"ל ומימם והתם מתקן:

לעזי רש"י

ק"ט. ט. מעיל.

מוסף רש"י

משום חינוך. שומאלו האנשים מן צעתי הנשים והיו נשואים לכן שלא תלגנה להפסיד כמותן (מכובות פד). שיהיו עולות לכן צעתי ולא יימנעו הנשים מלעשר לנאשים (שם זד: ובע"ז לקמן פסוק:).

מוסף תוספות

א. אלמא אנוס לא מיענש כלל. רש"י. ב. ולכתוב על פסקיה היה שואל ואנא גרשתי אשתבי שכן היו גרשתי לכתוב כראשון בכתוב גבי ר' אשמעלי קרא והתה. מוס' הש"ס. וכל פסקו לכשיבנה ביהמ"ק אבאי קרבן שנתנו. וא"ל רב דפטור מקרבן אבל מ"מ עונש איכא. רש"י. ג. ומרשה אינשה. ד"ן. אבל בהא רב כהנא ורב אפי' שלא נתכונו לישבע רק לפי פירוש פטורים שהיו פרוטם החתוב מן האדם בשבועה פוט אנוס וממנו שי למוד לנשבע שלא יאכל ככר זה אם אכל, ונאכל שאכל, שמתור לכתוב דאנוס היה, ומן האדם שבועה גמרי' ל"י. רש"י. ד. דבכ"ז לא בני אשתובי משום דבעי אנוקטי חפצה בדיה אפי' דשבעה דאלמנה שבעה דרבנן היא. מוס' שבעות מה. ד"ה מ. א. (ו) לענין אפוכי שבועה דלא מצי לאפוכי בשבועה דאורייתא למאן דלית ליה דמר ב"ר אשי. מוס' הש"ס. דאי שבועה דרבנן היא מצי למימר השבוע וטול ואי דאורייתא לא מצי למימר לבעל השבוע והפטר כמו שאינו יכול לומר השבוע וטול. מוס' כמות פת. ד"ה מיימי. ו. אשה ולא יאסר. מוס' הגל"ס.

פסקי ר"ד

שניהם פלוני הנקראת פלוני שאם לא יכתבו אלא האחד הר"ל שבתו שמו ושמה כפי מה שהתקין ר"ג וכו' וכו' דרובא קרי לה מרי צריך לכתוב וכל מרי הנקראת שיהי ולא יכתוב שיהי הנקראת מרי וגם זה כך צריך לפרש כאשר פירשו במשנתנו ולא שיכתבו בנט וכל שם שיש לה אלא שיכתבו שיהי הנקראת מרי וזהו שיש לה מעלה ולא מוריד שאם הוזקו בשני שמות או שבער א' קריין לו שניהם או בשני עיירות ובמקום כתיבת הגט יודעים שהוזקו (נראה דל"ל אלף הרגל הנוקם דומיין נגזר הוא וכו').

השולח פרק רביעי גיטין

לה.

עין משפט
נר מצוה

כו א מיי פט"ז מהל' ארשת הל' טו טושי"ע אה"ש סי' לו ע"כ: כו ב מיי פט"ז מהל' ארשת הל"א סג ע"ש מח טושי"ע שם ספיף טו:

כח ג מיי פ"ח מהל' ארשת הל"א סג לאוין פל עשין מח טושי"ע אה"ש סי' נב ספיף ה:

פסקי ר"ד (המשך)

בשניהם צריך לכתוב בפירושי פלוני הנקרא פלוני ואם כתב פלוני וכל שום והניכה דאית ליה ולא הוזכר השם השני בפירושי הגט פסול ולא הועיל לו זה הלשון כלום כי יכול הבעל לעצור כאשר פירשתי ואם לא הוזקו אלא בשם אחד אפי' שיועד לאחר מכאן שהי' לו שם אחר ובגט לא כתבו אלא בשם האחד שיעוד וגם לא כתבו בו וכל שום והניכה דאית ליה כשר כדאמר רב אשי. אי"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום והניכה דאית לי לא מעלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (או) שם אחר או כתי צריך לכתוב בפירושי פלוני הנקרא פלוני ואם אינן יודעים לו והניכה דאית לי ולא גרסי' במגני' שם עירו ושם עיריה (א) אלא הרגל לכתובי' גם היה ועשת הוא שלא היתה התקנה אלא לשמו כדמוכח בשמעתא: מתני' אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצה וגובה בחובתה ממן והעדים חותמין לו הגט מפני תיקון העולם ה"ל התקין פרוכילי מפני תיקון העולם ונמנעו מלהשביעה והיתה מפרעת כתובה וליקמן מפרש טעמא התקין ר"ג הוקן שתהא נודרת וכו' ובחור להם דבר קשה להדריה כגון קונס פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וגובה בחובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עליה בכל יחול ולא חשידה לכתוב על נדרה: ממי איירא אלמנה כ"ע נמי דהא ק"ל הבא לפיכך מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דסי' בה בהנא דאמר רב כהנא מעשה באדם אחד שהפקיד דבר זה אצל אלמנה בשני בצורת והניחנה בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל דינו ואמר לה תני לי דיני זה שהפקדתי אצלך אמרה לו יהנה סם המת לאחד מבניה אם נהנתי מדינך כלום פי' נשבעה באלה והזכירה בשם או א' מן הכניין אלא שקצר לשונו אינו יודע מימינו ומוטיט עד שמת א' מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה הנשבע באמת כך הנשבע לשיק עאי"ך מן משום הא מאי איירא אלמנה אפילו גירשה נמי אם גירשה בעלה ולא הספיק לפרעה עד שמת ובאה לבנות בחובתה מן

גמ' משום חינוך. שיהא מן האנשים צעתי הנשים לינשא להם: יהנה. יועיל להמיתו: דאשפתוי לה מקוס דינר. נשמרה צו עיסה כעושי הדינר שאם לא היה הדינר היתה נותנת עוד עיסה בככר: ומאי מי שנשבע באמת. שנשבע באמת. דהא שוגגת היא ומפני שעונש שבועה מרובה נמנעו מלהשביעה: אפי' לאורוי היסירא. דבר מועט וסבורה שאין פרעון לה ששכר טורחה ונטלתו: חוץ לנ"ד משביעין אוסר. שבועת הדיינין (א) של תורה היא ונקיט ס"ת צדיקה או תפילין ומשביע לה צדס או צנינו כדאשכחן באזרחים שיש נא ידן וגו' ואשביעין צה' (בראשית נד) ועונשה מרובה. וחוץ לנ"ד שבועה דרבנן צקללת ארור ולא נקיט מדי ואין עונשה כל כך: לא נגזרי כמות. משום דנמנעו מלהשביעה ואם איתא ליצבעה חוץ לצית דין ולגזייה כמותה: וליאדרה. כדמנן נודרת ליתומים כל מה שירצו: קילי נדרי קלים היו נדרים צעייניהם לעבור עליהם הלכן לא סמכין לעזרה לאגזייה: בקופלה. הוואיל וקפלה ונשבעה הרי נשבעה והוא: אין לה מונות. מעתה דגליל דעתה דצעי לאינוסבי ואיזה לא איתי צדה אלף כל ימי מיגר ארמולותין צדיה שהיא אלמנה בשביל כבודו: הפכו לנורסי' ופלונו. הפכו כסאו וזקפיהו הפכו שמתקיים הקלה צקן. ס"ה הפכו לכורסייה תשפל וגלתו: בני פרי דייעס לי. כרצ דלא מגזי כמותה וכשמואל להפסיד מונות ע"כ: לא איפיק מחושא. לא נולד מלצא לילי חולי: אדרה צ"ד. כל מה שירצו יתומים: וליפול באורדי. חפץ אני שישמע הקול בצוני שהוגבה כמותה צימי: דענין דאיעביד צה מעשה. כשמואל רבי להויל מלנן של תלמידי של רב כגון רב הונא וצית דינו שלא היו מגזין כמותה אלמנה: אצל גרושה משביעין. דלא טרחא קמייהו ולא מוריא היתירא: וגרושה לא סגי צדה צמיה: והא שלמו מסה. האשה מצבל היתה והלכה היא ובעלה לאחך ישראל וגרשה שם ותבעתו כמותה ועשו לה פסק דין על נכסיו שצבול: דמתקרי איה מרי. כך היתה חניכתו: ונודרה ואופרט כל פירוס שבעולם עלה. ק"ט: וממשלות. אלא גלפוקרא. ושמנוס

ותרצוה ואפילו הכי לא איפרק מחולשא אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד וליתי קלא וליפול (א) באורדי דבעינא כי הוכי דאעביד בה מעשה גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה וגרושה דאדרה לא והא שלחו מתם איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאהא בר היריא דמתקרי איה מרי (א) ונדרת ואסרת פירות שבעולם עליה דלא קבילת מכתובתה אלא (ג) גלפוקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושמנוס

זל יחול והא"ר יוחנן שבעה שלא אישן ג' ימים מכין אותו וישן לאלתר והא דנדרי הצאי מותרים כדאמר צפרק ג' דנדרים (דף נד:). לכו משום דאסר עמנו צמה שאינו יכול לקיים כגון דלמר יאסרו כל הפירות שבעולם עלי אם לא רציתי גמל פורח צאיר ונחש כקורת בית הבד אלף לפי שאין דעתו לומר ממש גמל ולא ממש כקורת בית הבד אלף מה שהוא טרוף צגצו מאד ומשונה משאר נחשים קורא כקורת בית הבד וחיל גדול מאד שראה קורא כעויל מנרים ואינו אומר כן אלף להחזיק דבריו ודוקא שבעות הצאי אסור מדרבנן להחזיקו משום דכמידי צה לא ינקה אצל נדרי הצאי ואפילו לא אמר כל הפירות אלף אסר עליה חד פירא שרי צנדר ואין חילוק בין כל פירות ובין חד פירא מ"מ הכא ל"ג כל פירות דאע"פ שבועת לאלתר צבל יחול אם קבלה מכתובתה כיון דמשס וליחך לא מיתקרא כדאמר מכין אותו וישן לאלתר אינה חוששת הוואיל ואינה עומדת באיסור כל ימיה כדמפרש צמון וא"ס צפ' צמל דנדרים (דף פט:). דלמר הוא גביר דלמר מיתקרי הלכות דעלמא עליו אי נסיבנא איתתא עד דלא תימנא הלכתא כו' ואמת רב אחא וצביה ואנסביה איתתא וצקריה טיגלא כדי שלא יתקיים מן העולם מה מועיל מאי דשרקיה דכי אנסביה מיד עבר כיון שאין יכול צמון לקיים וי"ל דדוקא צעה שנודר אם אי אפשר לו לקיים עובר לאלתר אצל התם צעה שנודר היה יכול לקיים דאפשר לו שלא יאסר אע"ג דכי אנסביה אין יכול לקיים אינו עובר לאלתר עד שיהנה:

היתומים אלמנה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה. אלמנה היינו טעמא דבהייה הנאה דקטורא קמי יומי איתא לאורוי היתרא: אמר רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרווייהו ל"ל אלא בכ"ד אבל חוץ לכ"ד משביעין אותה פי' שבועת הדיינין היא המורה שהיא בחובתה השם ובנקיטת חפץ אבל חוץ לכ"ד אינה בנקיטת חפץ ולא בחובתה השם אלא באלה ובאור:

כ"ד א מיי פט"ז מהל' ארשת הל' טו טושי"ע אה"ש סי' לו ע"כ: כ"ו ב מיי פט"ז מהל' ארשת הל"א סג ע"ש מח טושי"ע שם ספיף טו:

כח ג מיי פ"ח מהל' ארשת הל"א סג לאוין פל עשין מח טושי"ע אה"ש סי' נב ספיף ה:

פסקי ר"ד (המשך)

בשניהם צריך לכתוב בפירושי פלוני הנקרא פלוני ואם כתב פלוני וכל שום והניכה דאית ליה ולא הוזכר השם השני בפירושי הגט פסול ולא הועיל לו זה הלשון כלום כי יכול הבעל לעצור כאשר פירשתי ואם לא הוזקו אלא בשם אחד אפי' שיועד לאחר מכאן שהי' לו שם אחר ובגט לא כתבו אלא בשם האחד שיעוד וגם לא כתבו בו וכל שום והניכה דאית ליה כשר כדאמר רב אשי. אי"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום והניכה דאית לי לא מעלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (או) שם אחר או כתי צריך לכתוב בפירושי פלוני הנקרא פלוני ואם אינן יודעים לו והניכה דאית לי ולא גרסי' במגני' שם עירו ושם עיריה (א) אלא הרגל לכתובי' גם היה ועשת הוא שלא היתה התקנה אלא לשמו כדמוכח בשמעתא: מתני' אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצה וגובה בחובתה ממן והעדים חותמין לו הגט מפני תיקון העולם ה"ל התקין פרוכילי מפני תיקון העולם ונמנעו מלהשביעה והיתה מפרעת כתובה וליקמן מפרש טעמא התקין ר"ג הוקן שתהא נודרת וכו' ובחור להם דבר קשה להדריה כגון קונס פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וגובה בחובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עליה בכל יחול ולא חשידה לכתוב על נדרה: ממי איירא אלמנה כ"ע נמי דהא ק"ל הבא לפיכך מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דסי' בה בהנא דאמר רב כהנא מעשה באדם אחד שהפקיד דבר זה אצל אלמנה בשני בצורת והניחנה בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל דינו ואמר לה תני לי דיני זה שהפקדתי אצלך אמרה לו יהנה סם המת לאחד מבניה אם נהנתי מדינך כלום פי' נשבעה באלה והזכירה בשם או א' מן הכניין אלא שקצר לשונו אינו יודע מימינו ומוטיט עד שמת א' מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה הנשבע באמת כך הנשבע לשיק עאי"ך מן משום הא מאי איירא אלמנה אפילו גירשה נמי אם גירשה בעלה ולא הספיק לפרעה עד שמת ובאה לבנות בחובתה מן